

SÄG MIG HUR DU RESER...

ATT PÅSTÅ ATT RESANDE är en förutsättning för ekonomisk, kulturell och social utveckling är knappast någon överdrift. Att isolering inte främjar tillväxt är uppenbart. Den ekonomiska aktivitetsnivån på en plats avspeglas av tjänsteresandet till platsen. På motsvarande sätt speglas platsens sociala och kulturella status i fritidsresandet. De platser som avger och mottar flest resenärer är ofta de som växer snabbast ekonomiskt. När ekonomin sviktar minskar resandet. Resandet har en nära koppling till två vanliga ord i dagens språkbruk, globalisering och upplevelsesamhälle. Uppbyggnaden av globala nätverk kräver resor och resor är i det närmaste synonymt med upplevelser.

TURISMEN (AFFÄRSTURISM OCH PRIVATTURISM) har i ett historiskt perspektiv på kort tid klättrat från en förhållandevis marginell företeelse till toppen på den internationella tillväxtpyramiden. Och vi har av allt att döma bara sett början. Merparten av jordens befolkning väntar på att stiga in på turistarenan. De två nya giganterna är Kina och Indien. Samtidigt som de ekonomiska avstånden i världen krymper, växer den emotionella dimensionen i landskapet. Upplevelsemarknaden ökar snabbare än övriga marknader varför attraktion på upplevelsemarknaden blir ett geografiskt nyckelbegrepp. Med ett anglosaxiskt uttryck kan man tala om "brandsapes".

Attraktion är ett mångfacetterat begrepp, i mångt och mycket kopplat till våra rötter, riter och roller. En stark drivkraft bakom 1900-talsexpllosionen inom resandet har klimatologiska förtecken; sökandet efter attraktionen sol och värme. Och det är av naturliga skäl människor med rötter i de mer kylslagna, norra delarna av klotet som står för merparten av detta resande.

En annan betydande drivkraft bakom resandet är kopplad till migration. Utvandrare i alla delar av världen reser tillbaka till "hemlandet". De får i sin tur besök av släkt och vänner från det gamla hemlandet. De etniska rötterna sitter djupt. Rötterna ligger också till grund för våra värderingar, som i sin tur utgör stommen i vår kultur och våra riter. Riterna påverkar våra mentala kartor. Att katoliker vallfärdar till heliga kristna platser och muslimer till heliga muslimska platser är givet.

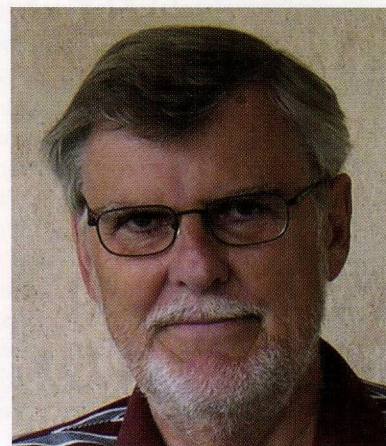
UTÖVER RÖTTER OCH RITER är roller viktiga drivkrafter bakom resandet. Allt fler yrkesroller bygger på resor. Ibland består yrkesrollen mer eller mindre helt av förflyttningar som för busschaufförer, flygvärdinnor, lokförare och sjömän. Numera har resandet också blivit en integrerad del i vår privata livsstil, i vårt sociala rollspel. De biologiska och geografiska rötterna, kollektiva riterna och individuella rollerna bildar en väv av starka sociala, kulturella och ekonomiska nätverk.

Då resandet i ett upplevelsebaserat och globaliserat samhälle

kan ses som avgörande för såväl individers som platser utveckling liksom för samhällsutvecklingen i stort, skulle mycket vara vunnet om man kunde producera mer kunskap om resandets logik och grammatik genom att skapa ett närmare forskarsamarbete mellan naturvetare, samhällsvetare och beteendevetare å ena sidan och en starkare dialog mellan forskare och näringslivet å den andra sidan. Vi vet till exempel inte speciellt mycket om resandets påverkan på familjebildning, barnalstring, kultur- och innovationsspridning, fredsprocesser eller sjukdomsspridning. Vi vet inte heller mycket om turism som terapeutisk och medicinsk behandlingsform i sjuk- och friskvården eller som pedagogiskt instrument i skolan. Turismens stads- och landskapspåverkan är ännu ett viktigt studieområde.

NOBELPRISTAGAREN I EKONOMI 1993, Robert Fogel, skriver i sin bok *Den fjärde väckelsen och jämlikhetens framtidsutsikter* att vi om några decennier kommer att producera lika mycket varor och tjänster som idag, men med hälften av dagens arbetsinsats. Vad kommer det att betyda för framtidens semestervanor? Kommer en mobilare befolkning att tillbringa allt större del av året i andra länder? Hur kan Sverige konkurrera på denna nya marknad? Står vi inför en ny geografisk karta som mer bygger på fritidens än på förvärvslivets villkor? Att lista ut svaren på sådana frågor kan bli avgörande för utvecklingen på längre sikt.

Bengt Sahlberg
Augusti 2006

BENGT SAHLBERG är professor emeritus i turism vid ETOUR, European Tourism Research Centre.